

คำเรียกชื่อฤดูต่าง ๆ

นำเสนอเมื่อ : 9 ส.ค. 2565

คำเรียกชื่อฤดูต่าง ๆ

ราชบัณฑิตยสถานมักจะได้รับคำถามเกี่ยวกับการนำคำเรียกชื่อฤดูต่าง ๆ ในภาษาบาลีสันสกฤตมาเทียบใช้แทนคำเรียกชื่อฤดูต่าง ๆ ในประเทศไทยอยู่เสมอ โดยเฉพาะ ฤดูวสันต์ ว่า คือ ฤดูฝน ใช่หรือไม่

แท้จริงแล้ว ฤดูวสันต์ ไม่ใช่ ฤดูฝน หากแต่เป็น ฤดูใบไม้ผลิ คำ “วสันต์” มาจากภาษาบาลีสันสกฤตว่า “วสนุต” หมายถึง ฤดูใบไม้ผลิ

การแบ่งฤดูกาลในประเทศอินเดียมีความแตกต่างจากการแบ่งฤดูกาลในประเทศไทย เนื่องจากลักษณะภูมิอากาศไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ ในประเทศอินเดียเองยังมีการแบ่งฤดูที่แตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่และลักษณะภูมิอากาศอีกด้วย

คัมภีร์อภินันท์ปทีปิกา (บาลี) กล่าวถึงฤดูในประเทศอินเดียว่า มีการแบ่ง ๒ แบบ

แบบแรกเป็นการแบ่งฤดูตามลักษณะภูมิอากาศของประเทศอินเดียทางภาคตะวันออกเฉียงและภาคใต้ คือ แบ่งออกเป็น ๓ ฤดู ฤดูละ ๔ เดือน ได้แก่ ๑. เหมนุต (เหมันต์) = ฤดูหนาว ๒. คิมหัน (คิมหันต์) = ฤดูร้อน ๓. วสฺสาน (วสฺสานะ) = ฤดูฝน

ส่วนแบบที่ ๒ เป็นการแบ่งฤดูตามลักษณะภูมิอากาศของประเทศอินเดียทางภาคเหนือ คือ แบ่งออกเป็น ๖ ฤดู ฤดูละ ๒ เดือน ได้แก่ ๑. เหมนุต (เหมันต์) = ฤดูหนาว ๒. ลีสิรุ (ลีสิระ) = ฤดูหมอกหรือน้ำค้าง ๓. วสนุต (วสันต์) = ฤดูใบไม้ผลิ ๔. คิมหัน (คิมหันต์) = ฤดูร้อน ๕. วสฺสาน (วสฺสานะ) = ฤดูฝน ๖. สรท (สรท) = ฤดูใบไม้ร่วง

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ในเขตร้อนนั้น พุทธาณุกรมศัพท์ภูมิศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้อธิบายการแบ่งฤดูกาลในประเทศไทยไว้ว่า แบ่งตามลักษณะภูมิอากาศออกได้เป็น ๓ ฤดู ฤดูละประมาณ ๔ เดือน ได้แก่ ๑. ฤดูหนาว (กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนพฤศจิกายน) ๒. ฤดูร้อน (กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม) ๓. ฤดูฝน (กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม)

จะเห็นได้ว่าการแบ่งฤดูกาลในประเทศไทยนั้นคล้ายคลึงกับการแบ่งฤดูกาลในประเทศอินเดียภาคตะวันออกเฉียงและภาคใต้ซึ่งอยู่ในเขตร้อน คือ มี ๓ ฤดู ดังนั้น หากจะนำคำเรียกชื่อฤดูในภาษาบาลีสันสกฤตมาเทียบใช้แทนคำเรียกชื่อฤดูในภาษาไทย ก็สามารถเทียบใช้ได้ดังนี้

เหมันต์ = ฤดูหนาว

คิมหันต์ = ฤดูร้อน

วสฺสานะ = ฤดูฝน

ผู้เขียน : นางสาวชลธิชา สุดมุษ

ที่มา : [จดหมายข่าวราชบัณฑิตยสถาน ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๕๖ มกราคม ๒๕๓๙](#)